

Mercat laboral: canvis estructurals i crisi econòmica

Durant l'última dècada, els mercats laborals han estat sotmesos a una pressió excepcional a tot el món: als canvis estructurals provocats per la globalització i per les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC), s'ha afegit una forta recessió, en especial als països desenvolupats.

Tot i que no és senzill fer una anàlisi comparativa internacional dels nivells salarials, les últimes dades de l'Organització Internacional del Treball mostren que, malgrat la crisi, els salaris reals al món continuen creixent tendencialment. Ho fan de forma especial a les regions emergents, de manera que la distància entre els nivells retributius als diferents països del planeta tendeix a escurçar-se gradualment, tot i que queda molt camí per recórrer.

Al si del món emergent, tanmateix, les millores són molt diverses. Destaca en positiu el continent asiàtic, mentre que les millores són molt més minses a l'Àfrica i a Sud-amèrica. Els creixements més importants corresponen als països, com la Xina, en què coincideixen una liberalització gradual de l'activitat econòmica, un entorn institucional previsible i un marc macroeconòmic d'estabilitat, si més no en termes de dèficit públic i d'inflació.

Al món desenvolupat, l'efecte de la crisi tampoc ha estat uniforme entre països. L'estabilitat macroeconòmica també ha estat important en aquestes economies, atès que han patit menys la recessió les que han estat capaces de mantenir l'equilibri financer i han evitat l'acumulació excessiva de deutes públics i privats. No obstant això, la naturalesa de les institucions dels mercats laborals ha estat el factor més determinant. Els efectes de la crisi en termes de pèrdua de llocs de treball han estat més intensos als països amb un mercat laboral més rígid, ja que la flexibilitat insuficient de la legislació laboral ha comportat que l'ajust davant la caiguda de la demanda s'efectués mitjançant la reducció del nombre d'ocupats i no amb mesures alternatives, que tenen efectes estructurals i socials menys negatius, com ara la disminució de les hores treballades o el canvi en altres condicions laborals.

Unes institucions del mercat laboral més flexibles també faciliten el procés de reajustament sectorial que, ineludiblement, han de dur a terme moltes de les economies avançades. Aquests canvis en la distribució sectorial de l'ocupació són, en part, deguts a la Gran Recessió, que té l'origen en l'expansió excessiva d'alguns sectors econòmics, però són reforçats pels efectes persistents de les tendències estructurals abans esmentades: la globalització i les TIC. Sortint de la Gran Recessió, la generació de nous llocs de treball se centrarà en les economies més dinàmiques, en especial les que facilitin la formació contínua dels treballadors i la flexibilitat en les condicions laborals.

Finalment, unes institucions laborals flexibles són també un element clau per garantir que el creixement dels salaris reals sigui sostenible en el temps i esdevingui, així, un factor de progrés social. La flexibilitat ha de permetre que, davant els canvis estructurals i les pertorbacions macroeconòmiques, el sistema econòmic comporti una evolució de les retribucions reals que sigui coherent amb les millores de la productivitat de cada país. En un món globalitzat, totes les economies obertes, desenvolupades o no, estan sotmeses a aquesta restricció, i un bon disseny del mercat laboral és fonamental per adaptar-s'hi amb èxit.

Jordi Gual
Economista en cap
31 de març de 2014